

FIȘA DISCIPLINEI

Liturghie, teologie și viață comunitară

Anul universitar 2025-2026

1. Date despre program

1.1. Instituția de învățământ superior	Universitatea "Babeș-Bolyai" Cluj-Napoca
1.2. Facultatea	Facultatea de Teologie Ortodoxă
1.3. Departamentul	Departamentul de Teologie Ortodoxă
1.4. Domeniul de studii	Teologie ortodoxă
1.5. Ciclul de studii	Nivel Master
1.6. Programul de studii / Calificarea	Pastorație și viață liturgică/MB/MAS
1.7. Forma de învățământ	Cu frecvență

2. Date despre disciplină

2.1. Denumirea disciplinei		Liturghie, teologie și viață comunitară				Codul disciplinei	OMR8006
2.2. Titularul activităților de curs		Lector univ.dr. Mircea Oros					
2.3. Titularul activităților de seminar		Lector univ.dr. Mircea Oros					
2.4. Anul de studiu	3	2.5. Semestru	2	2.6. Tipul de evaluare	E	2.7. Regimul disciplinei	DA

3. Timpul total estimat (ore pe semestru al activităților didactice)

3.1. Număr de ore pe săptămână	3	din care: 3.2. curs	1	3.3. seminar/ laborator/ proiect	2
3.4. Total ore din planul de învățământ	42	din care: 3.5. curs	14	3.6 seminar/laborator	28
Distribuția fondului de timp pentru studiul individual (SI) și activități de autoinstruire (AI)					ore
Studiul după manual, suport de curs, bibliografie și notițe (AI)					21
Documentare suplimentară în bibliotecă, pe platformele electronice de specialitate și pe teren					52
Pregătire seminare/ laboratoare/ proiecte, teme, referate, portofolii și eseuri					30
Tutoriat (consiliere profesională)					2
Examinări					3
Alte activități					
3.7. Total ore studiu individual (SI) și activități de autoinstruire (AI)				108	
3.8. Total ore pe semestru				150	
3.9. Numărul de credite				6	

4. Precondiții (acolo unde este cazul)

4.1. de curriculum	-
4.2. de competențe	Cunoștințe generale de Teologie liturgică și artă eclesială

5. Condiții (acolo unde este cazul)

5.1. de desfășurare a cursului	Sală de curs dotată pentru predare modernă
5.2. de desfășurare a seminarului/ laboratorului	Sală de curs dotată cu tablă, ecran de proiecție, videoproietor, laptop

6. Competențele specifice acumulate¹

Competențe profesionale/esențiale	<i>Promovează activități religioase</i>
	Promovează evenimentele, participarea la servicii religioase și ceremonii și participarea la tradiții și festivități religioase în comunitate pentru a consolida rolul jucat de religie în comunitatea respectivă
	<i>Efectuează misiuni religioase</i>
	Efectuează misiuni, dezvoltate într-un context religios, în țări străine pentru acordarea ajutor și desfășurarea de activități de caritate, pentru a-i învăța pe localnici despre religie și pentru a înființa organizații religioase în zona misiunii
	<i>Îndrumă în vederea convertirii</i>
	Îndrumă persoanele care doresc să-și schimbe credința în procesele legate de convertirea la o anumită religie, în dezvoltarea lor religioasă pe noua cale religioasă și efectuarea convertirii în sine
	<i>Aplică principii de gestionare a conflictelor</i>
	Își asumă responsabilitatea pentru tratarea tuturor plângerilor și a litigiilor, manifestând empatie și înțelegere pentru soluționare
	Aplică toate protocoalele și procedurile de responsabilitate socială
	Abordează o situație de risc de probleme în mod profesional cu maturitate și empatie
	<i>Aplică cunoștințe de filozofie, etică și religie</i>
	- Evaluează consecințele și impactul ideilor, oportunităților și acțiunilor - Evaluează consecințele morale și etice ale acțiunilor - Urmărește valorile etice și credințele religioase - Actionează în conformitate cu valorile etice și religioase - Aplică o școală filosofică de gândire

¹ Se poate opta pentru competențe sau pentru rezultatele învățării, respectiv pentru ambele. În cazul în care se alege o singură variantă, se va șterge tabelul aferent celeilalte opțiuni, iar opțiunea păstrată va fi numerotată cu 6.

Competențe transversale	1. <i>Comunicarea și colaborarea</i> eficiente în contexte profesionale specifice domeniului teologiei -abilitatea de cooperare eficientă în echipe de lucru profesionale, interdisciplinare specifice desfășurării proiectelor și programelor socio -culturale și teologice, -abilitățile de a învăța unii de la alții, de a înțelege și respecta nevoile, perspectivele și acțiunile altora, de a facilita rezolvarea de probleme prin colaborare și participare, 2. <i>Competența normativă:</i> -aplicarea principiilor și normelor deontologice profesionale fundamentate pe opțiuni valorice explicite specifice specialistului în teologie, 3. <i>Competența integrată de rezolvarea de probleme:</i> -abilitatea de aplicare a unei pedagogii orientate spre acțiuni transformatoare, care să susțină învățarea autodirecționată, participarea și colaborarea orientată către rezolvarea de probleme, inter și transdisciplinaritate și conexiunea dintre învățarea frontală și cea informală. 4. <i>Competența anticipativă:</i> -abilitatea de a înțelege și evalua viitorul și a vedea posibile oportunități și soluții educaționale în schimbările din viitor, -abilitatea de a utiliza metode și tehnici eficiente de învățare pe tot parcursul vieții în vederea formării și dezvoltării profesionale continuă și durabilă.
--------------------------------	---

7. Obiectivele disciplinei (reieșind din grila competențelor acumulate)

7.1 Obiectivul general al disciplinei	• Cunoașterea teoretică și practică a cultului ortodox în vederea descoperirii semnificațiilor lui teologice, simbolice, mistice și culturale și interpretarea teologică a iconografiei ortodoxe.
7.2 Obiectivele specifice	• să-i ajute pe studenți în strădania de a-și asuma vocația/idealul de ființe liturgice; • să dezvolte deprinderi în strădania/responsabilitatea de implicare activă în viața liturgică și sacramentală a Bisericii; • să conștientizeze importanța decisivă a Liturghiei pentru viața spirituală, morală și culturală a societății contemporane; • să identifice modalitățile potrivite de aplicare a principiilor teologice, mistice și sacramentale ale Liturghiei la viața cotidiană a comunităților eclesiale; • să cunoască semnificația artistică și să interpreteze teologic principalele icoane ale cultului ortodox, • să discearnă între icoana autentică și cea care nu respectă exigențele artei eclesiale, • să promoveze arta bisericească în procesul de educație culturală și mărturie creștină prin artă.

8. Conținuturi

8.1 Curs	Metode de predare	Observații
1. Instituirea și evoluția Sfintei Liturghii	Prelegerea academica expemplificarea	1 curs
2. Raportul dintre ritualul pascal iudaic, Cina cea de Taină și Liturghia creștină.	-dezbateri -explicația	2 cursuri

3.Liturghia creștină în primele trei veacuri.	-prelegerea -exemplificarea	2 curs
4.Liturghiile oficiate astăzi în creștinătatea apuseană și cea occidentală.	-explicația -studiu de caz -argumentarea	2 cursuri
5.Cele trei Sfinte Liturghii ale ritului bizantin	-explicația -studiu de caz -argumentarea	2 cursuri
6.Timpul săvârșirii Sfintei Liturghii. Zile liturgice și aliturgice.	prelegerea -exemplificarea	1 curs
7.Necesitatea pregătirii speciale a slujitorilor pentru Sfânta Liturghie.	--prelegerea -exemplificarea -explicația -argumentarea	2 cursuri
8. Sfânta și dumnezeiasca Liturghie ”actualizare a jertfei de pe cruce a Mântuitorului”	--prelegerea -exemplificarea -explicația -argumentarea	2 cursuri
Bibliografie		
8.2 Seminar / laborator	Metode de predare	Observații
1.Rânduiala și explicarea Sfintei Liturghii	-exemplificarea -explicația -argumentarea	2 oră/1 seminar
2. Deasa și rara împărtășire.	-Discuții -dezbateri	2 ore
3.Sfânta Liturghie slujbă canonică plenară	-exemplificarea -explicația -argumentarea	2 ore
4.Liturghia, formă de prelungire a sacerdoțiului Mântuitorului în Biserică	-exemplificarea -explicația -argumentarea	2 ore
5. Caracterul de jertfă al sfintei Liturghii	-Discuții -dezbateri	2 ore
6.”Liturghie după Liturghie”	-Discuții -dezbateri	2 ore
7.Caracterul comunitar al Sfintei Liturghii	-exemplificarea -explicația -argumentarea	2 ore
8. Credința și mărturisirea ei privită din perspectiva caracterului epifanic al cultului divin.	-exemplificarea -explicația -argumentarea	2 ore
9. Provocări liturgice contemporane într-o lume secularizată.	-Prelegerea interactivă -Dezbaterea	4 ore/2 sem.
10. .Participarea tinerilor la viața liturgică a Bisericii: implicații, metode, soluții.	-Prelegerea interactivă -Dezbaterea	2 ore
11. Frumusețea convertitoare a Liturghiei-forța centripetală a creștinismului.	-Prelegerea interactivă -Dezbaterea	2 ore
12. Întâlnirea liturgică a omului modern cu Hristos, anticiparea Împărăției lui Dumnezeu.	-exemplificarea -explicația -argumentarea	4 ore/2 sem.
Bibliografie:		

1. Nicolae Cabasila, *Tâlcuirea Dumnezeieștii Liturghii*, trad. Rom. Pr. Prof. dr. Ene Braniște * Pr. Ene Braniște, *Explicarea Sfintei Liturghii după Sfântul Nicolae Cabasila*, EIBMBOR, București, 2011;
2. Nicolae Cabasila, *Tâlcuirea Dumnezeieștii Liturghii și Viața în Hristos*, trad. Rom. Pr. Prof. dr. Ene Braniște și pr. Pfof. Dr. Teodor Bodogae, Editura Arhiepiscopiei Bucureștilor, 1989;
3. Maxim Mărturisitorul, *Mistagogia*, trad. rom. Preot Prof. Dr. Dumitru Stăniloae, Editura IBM al BOR, București, 2009;
4. *** *Eucharistia*, Ecyclopedie de L'Eucharistie, Sous la direction de Maurice Brouard, s.s.s., Les Editions du Cerf, Paris, 2002;
5. Ene Braniște, *Liturgica Specială*, ediția a II a, București, 1985; (sau oricare altă ediție);
6. Ene Braniște, *Participarea la Liturghie*, Editura „România Creștină”, București, 1999;
7. Dumitru Stăniloae, *Spiritualitate și Comuniune în Liturghia Ortodoxă*, Editura IBM al BOR, București, 2004;
8. Ioannis Zizioulas, *Creația ca Euharistie*, trad. rom. Caliopie Papacioc, Editura “Bizantină”, București, 1999;
9. Ioannis Zizioulas, *Ființa eclesială*, trad. rom. Aurel Nae, Editura “Bizantină”, București, 1996;
10. Juan Mateos, S.J., *Celebrarea Cuvântului în Liturghia Bizantină*, trad. rom. Cezar Login, Cluj-Napoca, 2007;
11. Robert F. Taft, *Le Rite Byzantine*, Bref historique, Les Editions du Cerf, Paris, 1996;
12. Idem, *A History of the Liturgy of St. John Chrysostom Volume: II The Great Entrance*, in “Orientalia Christiana Analecta” (OCA) 200, Roma, 2004; și ediția în limba română, O istorie a Liturghiei Sfântului Ioan Gură de Aur, Volumul II Transferul darurilor și celelalte rituri preanaforale, Partea 1 Intrarea cea mare, trad. rom. Cezar Login, Cluj – Napoca, 2012;
13. Fr. Emmanuel Hatzidakis, *The Heavenly Banquet. Understanding the Divine Liturgy*, Orthodox Witness, Chicago, Illinois USA, 2010;
14. André Scrima, *Biserica Liturgică*, trad. rom. Anca Manolescu, Editura „Humanitas”, București, 2005;
15. Petru Pruteanu, *Liturghia Ortodoxa istorie și actualitate*, Ed. Sofia, București, 2008;
16. Emilianos Simonopetrul, *Tâlcuiri la Sfintele Slujbe*, trad. rom. Ierom. Agapie (Corbu), Editura „Sfântul Nectarie”, Arad, 2009;
17. Ioannis Foundoulis, *Dialoguri Liturgice, Răspunsuri la probleme liturgice*, vol. I, II, III; vol. I – trad. rom. Pr. Victor Manolache, Editura Bizantină, București, 2008; vol. II – trad. rom. Sabin Preda, Editura Bizantină, București, 2009; vol. III – trad. rom. Pr. Victor Manolache, Editura Bizantină, București, 2009;
18. Nicolae D. Necula, *Tradiție și înnoire în slujirea liturgică*, vol. I, II, III, Editura IBM al BOR, București;
19. Alexander Schmemmann, *Introducere în Teologia Liturgică*, trad. rom. Ierom. Vasile Bârză, Editura Sofia, București, 2002;
20. Alexander Schmemmann, *Euharistia Taina Împărăției*, trad. pr. Boris Rădulescu, Editura Anastasia, București, 1993.
21. Idem, *Euharistia, Taina Împărăției*, trad. rom. Pr. Boris Răduleanu, Editura „Anastasia”, București, 1992;
22. Idem, *Great Lent Journey to Pascha*, St Vladimir's Seminary Press, Crestwood, New York, 1990; și ediția în limba română, Postul Mare – pași spre Înviere, trad. Rom. Pr. Vasile Gavrilă, Editura ”Sofia”, București, 2013;
23. Ioan I. Ică jr, *Canonul Ortodoxiei I, Canonul Apostolic al primelor secole*, Deisis/Stavropoleos, Sibiu, 2008;
24. Paul Evdokimov, *Prezența Duhului Sfânt în Tradiția Ortodoxă*, trad. rom. Pr. Dr. Vasile Răducă, Editura „Anastasia”, București, 1995;
25. Antonie de Suroj, *Școala Rugăciunii*, trad. rom. Gheorghe Fedorovici, București, 2006;
26. Ciprian Ioan Streza, *Anafora Sfântului Vasile cel Mare*, Istoric – text – analiză comparată – comentariu teologic, Editura Andreiană, Sibiu, 2009;
37. Vasile Gavrilă, *Pentru Tineri, Teologie Liturgică*, Editura Fundației „Tradiția Românească”, București, 2009;
28. Oros, M., *Valoarea și semnificația liturgică a imnelor din Triod*, Ed. Casa Cărții de Știință, Cluj, 2007.

29. Oros, M., *Elemente de istorie, doctrină și practică misionară, o perspectivă ecumenică* (în colaborare), Ed. Casa Cărții de Știință, Cluj, 2007
30. Oros, M., *Sfânta și dumnezeiasca Liturghie, părtășie reală de Hristos Mântuitorul*, Ed. Casa Cărții de Știință, Cluj, 2009
31. Oros, M., Julius Tyciak, *Teologia imnelor bizantine* (traducere), Ed. Casa Cărții de Știință, Cluj, 2009
32. Oros, M., *Christliche Spiritualität und Orthodoxe Theologie*, (traducere), Ed. Casa Cărții de Știință, Cluj, 2010
33. Oros, M., *Frumusețea convertitoare a Liturghiei*, Ed. Casa Cărții de Știință, Cluj, 2013
34. Oros, M., *Renaștere și rezidire ființială în Cătrhezele baptismale ale Sfântului Ioan Hrisostomul*, Ed. Casa Cărții de Știință, Cluj, 2014
35. Oros, M., *Aducere-Intrare-Vohod*, evoluție istorică, simbolistică și practică liturgică actuală, Ed. Casa Cărții de Știință, Cluj, 2015
36. Oros, M., *Despățimire, asceză și metanoia în imnografia Păresimilor*, Ed. Casa Cărții de Știință, Cluj, 2019
37. Oros, M., *Mistagogia Triodului*, Ed. Casa Cărții de Știință, Cluj, 2024

9. Coroborarea conținuturilor disciplinei cu așteptările reprezentanților comunității epistemice, asociațiilor profesionale și angajatori reprezentativi din domeniul aferent programului

- Conținuturile unităților de învățare au fost elaborate în urma consultării specialiștilor pe disciplină din facultățile de profil, pe baza planului de învățământ aprobat la nivelul Patriarhiei Române. De asemenea, au fost luate în considerare așteptările principalilor angajatori ai absolvenților acestei specializări: structurile eclesiale, cele de artă eclesială și cele din domeniul educațional.

10. Evaluare

Tip activitate	10.1 Criterii de evaluare	10.2 Metode de evaluare	10.3 Pondere din nota finală
10.4 Curs	Evaluare finală	examen	70%
10.5 Seminar/laborator	Verificare pe parcurs	Elaborarea unei lucrări caracteristice cercetării și redactării științifice	20%
		Implicare în dezbaterile de la seminar	10%
10.6 Standard minim de performanță			
Cerințe minime pentru nota 5 -Frecvența satisfăcătoare curs/seminar (75%) -Participarea la seminar, -Susținerea lucrării de seminar, -Nivelul minim de cunoaștere a conceptelor de bază și de utilizare practică Cerințe pentru nota 10. La cerințele minimale se adaugă: -Idei și interpretări originale, -Capacitatea de analiză nuanțată, diferențiată a cursului -Stăpânirea unor tehnici, metode de analiza, capacitatea de a face conexiuni între concepte sau discipline.			

11. Etichete ODD (Obiective de Dezvoltare Durabilă / Sustainable Development Goals)²

	Eticheta generală pentru Dezvoltare durabilă							
								

Data completării:

Semnătura titularului de curs

Semnătura titularului de seminar

Martie 2025

M. Oros

M. Oros

Semnătura directorului de departament

Data avizării în departament:

17.04.2025

Dr. C. Popescu

² Păstrați doar etichetele care, în conformitate cu [Procedura de aplicare a etichetelor ODD în procesul academic](#), se potrivesc disciplinei și ștergeți-le pe celelalte, inclusiv eticheta generală pentru *Dezvoltare durabilă* - dacă nu se aplică. Dacă nicio etichetă nu descrie disciplina, ștergeți-le pe toate și scrieți "Nu se aplică".